

УДК 330.322

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Лисенко Г.В.

Донецький національний технічний університет

Розглянуто результативність виробничо-фінансової діяльності підприємств гірничодобувної промисловості. Розроблено рекомендації щодо формування комплексної системи показників економічного стану підприємства.

Для поліпшення економіки народного господарства велике значення має ріст економічної ефективності виробництва галузей гірничодобувної промисловості. Тому проведення глибокого, різнобічного аналізу для цих галузей, особливо вугільної, має важливе значення. Щоб забезпечити раціональне й ефективне використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів у всіх ланках можлива гіперболізація значення окремих видів ефективності.

Усунути цей недолік можна застосуванням синтезованого критерію оптимальної структури ефективності. Багатоскладова категорія «ефективність промислового виробництва» багато в чому обумовлена так само різноманітним форм витрат суспільної праці, матеріальних, фінансових і сировинних ресурсів. Тому широко використовуються як відносно самостійні форми і характеристики ефективності витратні, ресурсні показники, насамперед у виді фондоємності, трудомісткості, матеріало- і наукоємності виробництва. Таким чином, ефективність промислового виробництва – складна категорія, що відбиває результативність усіх його об'єктивних зв'язків і процесів.

Всі об'єкти аналізу знаходять своє відображення в системі показників плану обліку звітності й інших джерел інформації. По своєму змісті показники поділяються на кількісні і якісні. До кількісних показників відносяться, наприклад, обсяг виготовленої продукції, кількість працівників і т.д. Якісні показники показують істотні особливості і властивості досліджуваних об'єктів. Прикладом якісних показників є продуктивність праці, собівартість, рентабельність і т.д. Зміна кількісних показників обов'язково приводить до зміни якісних, і навпаки.

Рис. 1. Система показників комплексного аналізу

В даний час аналіз ефективності діяльності підприємства займає важливе місце в керуванні виробництвом. Місце аналізу в системі керування спрощено можна відбити схемою (рис. 1).

Рис. 2. Місце аналізу в системі управління

Велика роль приділяється аналізу в справі визначених і використаних резервів підвищення ефективності виробництва. Він сприяє ощадливому використанню ресурсів, виявленню і впровадженню передового досвіду, наукової організації праці, нової техніки і технології виробництва.

Таким чином, аналіз ефективності виробничої діяльності підприємства є діючим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, основою розробки науково обґрунтованих планів і управлінських рішень.

Роль аналізу з кожним роком зростає. Це обумовлено: 1) необхідністю неухильного підвищення ефективності виробництва; 2) поступовим переходом до ринкових відносин; 3) створенням нових форм господарювання.

Для поліпшення економіки народного господарства, велике значення має ріст економічної ефективності виробництва галузей гірничодобувної промисловості. Тому проведення глибокого, різнобічного аналізу для цих галузей, особливо вугільної, має важливої значення. Щоб забезпечити раціональне й ефективне використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів у всіх ланках суспільного виробництва необхідно володіти методами своєчасного і всебічного аналізу виробничо-господарської діяльності промислового підприємства. Значення аналізу виробничої діяльності для керівників усіх ступенів керування, полягає в тому, що він забезпечується розкриття «вузьких місць» по робочих місцях і процесам, що містять подальше використання внутрішніх резервів підвищення ефективності виробництва, поліпшення техніко-економічних показників роботи.

В міру розвитку виробництва, його масштабів і темпів, значення аналізу ефективності діяльності збільшується. Проблема ефективності – це завжди проблема вибору. Вибір стосується того, що робити, які види продукції, яким способом.

Рівень ефективності впливає на рішення цілого ряду соціальних і економічних задач, таких як швидкий економічний ріст, підвищення рівня життя, зниження інфляції.

Щоб ефективно керувати підприємством необхідно: вивчати і глибоко аналізувати існуючі умови виробництва, виявляти і вчасно ліквідувати причини, що стримують виконання плану і подальше поліпшення техніко-економічних показників роботи підприємства і його підрозділів.

Усі показники в залежності від об'єкта аналізу групуються в наступні підсистеми. Показники, що утворюють підсистеми, можна розбити на вхідні і вихідні, загальні і частки. За допомогою вхідних і вихідних показників, здійснюється взаємозв'язок підсистем. Вихідний показник однієї системи є вхідним для іншої підсистеми. В аналізі ефективності діяльності підприємства методика являє собою сукупність способів і правил дослідження економіки підприємства. Загальну методику розуміють як систему дослідження, що однаково використовується при вивченні різних об'єктів економічного аналізу. Приватні методики конкретизують загальну, відносно до визначеної галузі економіки.

Будь-яка методика аналізу буде являти собою методичні ради по виконанню аналітичних досліджень. Вона містить такі моменти:

- 1) система показників, за допомогою яких буде досліджуватися кожен об'єкт аналізу;
- 2) ради по послідовності проведення аналітичного дослідження;
- 3) указівки по організації аналізу;
- 4) технічні засоби;
- 5) споживачі результатів аналізу.

при визначенні ефективності виробництва необхідно визначити вплив змін взаємозв'язку різних витрат і результату. Отже, показники для оцінки ефективності повинні вибиратися шляхом співвідношення «витрати-результати».

Оцінка діяльності фірми за кінцевими результатами – справа дуже складне, оскільки припускає використання різних критеріїв і оцінку результатів окремо по кожному підрозділі. Вибір критерію залежить від управлінських рішень і від рівня самостійності підрозділу. Так, центри прибутку оцінюють результати діяльності прибутковості, рівень якого визначається вищим керівництвом підприємства, або прибуток максимізується. Підприємства оцінюють результати діяльності за рівнем витрат виробництва, або за результатами економії на витратах. Кожна фірма розробляє свої методи оцінки кінцевих результатів діяльності. Ці результати відбиваються у фінансовій звітності в цілому по підприємству й у бухгалтерській звітності по визначених підрозділах.

Висновки

При оцінці результатів господарської діяльності використовується набір показників, що розраховуються на основі фінансової звітності. Це показники: по прибутку; рентабельність реалізації продукції; рентабельність активів; рентабельність акціонерного капіталу. Ефективність виробничої діяльності розраховують різними способами. Найважливіший з них – розрахунок показника ефективності як співвідношення вартості реалізованої продукції з витратами на виробництво. Вартість реалізації продукції визначається як добуток ціни за одиницю на кількість зробленої продукції.